

SOSIAALIJOHDON (OPINTO)PÄIVÄT GÖTEBORGISSA 28.9.-30.9.2022

OM SOCIALCHEFSDAGARNA

Taattu syksyn tulemisen merkki on vuosittain pidettävät Ruotsin sosiaalijohdon opintopäivät. Ruotsin sosiaalijohto (FSS) pitää opintopäiviä tärkeänä kohtaustapaikkana luottamushenkilöille, sosiaalijohtolle ja muille yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneille. Tilaisuus tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden tavata kollegoja ympäri maata ja keskustella ajankohtaisista asioista.

Jo vuodesta 1945 on FSS pitänyt opintopäiviä jäsenilleen vuosittaisen sosiaalijohdon vuosikokouksen yhteydessä. Nykyisin asia on päinvastoin; vuosikokous pidetään opintopäivien yhteydessä, koska siitä on muodostunut niin suuri kohtaustapaikka. Tästä syystä oikeampi ja selvempi nimi päville onkin nykyään FSS opintopäivien sijasta yksinkertaisesti sosiaalijohdonpäivät, koska se on Ruotsin suurin vuosittainen sosiaalipoliittinen konferenssi.

ÅRETS TEMA

Lust, makt och mod är kraftfulla ord. Det känns så härligt att använda dessa ord i relation till att leda socialtjänsten. Lust att leda, makt att påverka och mod att förändra – vilken energi dessa begrepp kan ge till ledarskapet!

Lust att leda

Som socialchef är du beredd att konstant ha ledartröjan på dig. Du måste ha en god inre kompass för att också kunna leda dig själv. Du kan utöva ditt ledarskap i samklang med organisationens värderingar, du tycker om att arbeta med andra chefer, medarbetare och att driva frågor för den målgrupp du satt att stödja och utveckla. Socialchefer känner en glädje i att vara ledare och vår yrkesstolthet bidrar till gädjen.

Makt att påverka

Chefer har makt och behöver gilla att använda den för att sätta målgrupper och verksamhetens utveckling i fokus. Din maktposition innebär att du kan påverka utvecklingen av kunskapsfältet. Makten behöver användas med förstånd och viss ödmjukhet. Yrkesstoltheten och allt positivt vi bidrar till hos människor behöver också synas och höras.

Mod att förändra

Ledarskap innebär förändring och att leda förändring. Förändringsledning innebär mod att agera, mod att driva förändring, påverka och ta ansvar för resultat. Initiativ till förändring kan komma från olika nivå. Att hålla i och arbeta långsiktigt i en verksamhet som ibland behöver agera akut, kräver också mod av sin ledare.

Tänä vuonna opintopäivät järjestettiin 28.–30.9.2022 Göteborgissa. Opintopäiville oli ilmoittautunut erittäin runsaasti osanottajia ja näytteilleasettajia (kaikkiaan noin 960 henkilöä). Kun huomioidaan lisäksi monet näytteilleasettajat, niin opintopäiville ja niiden toteuttamispäikalle asetettiin todella suuria odotuksia. Svenska Mässan i Göteborg täytti ne kuitenkin sataprosenttisesti. Osanottajia ja näytteilleasettajia oli tällä kertaa todennäköisesti kaikista eniten päivillä. Syynä oli todennäköisesti se, että ihmiset yksinkertaisesti kaipaivat fyysistä tapaamista. Lisäksi opintopäivien eteläinen sijainti mahdollisesti useiden helpomman tulon päville.

Göteborg on Ruotsin toiseksi suurin kaupunki. Göteborgin kaupungin asukasluku vuonna 2020 oli 583 056 asukasta. Useita kuntia käsittävässä Suur-Göteborgissa oli vuoden 2011 lopussa 938 580 asukasta. Göteborg sai kaupunkioikeudet kuningas Kustaa II Aadolfilta vasta vuonna 1621. Vertailun vuoksi todettakoon, että Kokkola perustettiin vuotta aikaisemmin eli 1620.

Perinteisesti kaupungin taloutta on hallinnut metalliteollisuus, kuten auto- ja laivateollisuus, mutta sittemmin sen rooli on vähentynyt, ja nykyään kaupunki on viihteen, koulutuksen, tieteiden, finanssialan ja palveluyrittäjyyden keskus. Kaupungin tunnetuimpia urheiluseuroja ovat esim. IFK Göteborg, GAIS, BK Häcken ja Frölunda HC.

Opintopäivät oli rakennettu niin, että jokaisena päivänä oli yksi tai kaksi suurta luentoa, joihin kaikki osallistuivat. Tämän lisäksi oli seminaareja, joista jokainen osallistuja sai valita itselleen parhaiten sopivat. Näiden lisäksi oli tauoilla, ja miksei muutenkin, mahdollista tavata erilaisia näytteilleasettajia. Enimmäkseen näytteilleasettajat liittyivät sekä vanhustenhuoltoon, erityisesti siihen liittyviin ATK- ja turvallisuusjärjestelmiin, sekä erilaisiin viranomaistoimintoihin.

Koulutuspäivät alkavat aina kulttuuriesityksellä. Tänä vuonna ei ollut lasten kuoroesitystä, joikaamista tai kitaramuseon esittelyä, vaan journalisti ja tyyliniekka Kristian Wedelin show. Kristian Wedel har arbetat som journalist på Göteborgs - Posten i snart trettio år. Nu nomineras han till Årets stilist 2020. Bland tidigare vinnare återfinns bland andra Carina Bergfeldt och Björn af Kleen. Wedel näytti historiallisia kuvia jalkapallosta, yleisurheilusta ja satamasta. Oli kuviin saatu myös 1960-lukua suuresti koskettanut rikoskin. En tiedä mistä Kokkolalainen GBK on saanut paitansa värit, mutta aivan samat ne olivat kuin göteborgilaisten jalkapalloilijoiden vanhat värit.

Varsinaisen tervetuloitovotuksen ja opintopäivien avauksen suorittivat kunnallisneuvos Nina Miskovsky Göteborgista ja Ruotsin sosiaalijohdon puheenjohtaja Monica Persson. Persson toi puheessaan mielenkiintoisesti esille päivien kolmea teemaa valtaa, rohkeutta ja hauskuutta. Hän käytti esimerkkinä Simba leijonaa, korkealla olevaa nuoralla tanssijaa ja lasta, joka kumisaappaat päällään ruiskutti ”rapakossa” vettä. Lopputulemana oli se, että sosiaalijohto ohjaa sosiaalihuollon laivaa, kuten osaava kapteeni. Hän korosti sosiaalijohdon merkitystä paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena toimijana.

Keskiviikon ns. iso luento oli Scott D. Millerin kliinisen erinomaisuuden saavuttaminen; kolme kehittymisen porrasta (Three Steps to Superior). Hän on chicagolainen ja aloitti kylmillä kuvilla Chicagosta. Hän väitti ruotsalaistenkin sanovan, että onpa se Chicago kylmä paikka talviaikaan. Hän kertoi todisteisiin perustuvasta terapian kehityksestä vuosina 1976 – 2022 ja vertaisi sitä muuhun yhteiskunnan kehittymiseen. Todella hausalla ja innostavalla tavalla hän toi esille sen tosiasian, että muu yhteiskunta on kehittynyt huomattavasti, mutta terapia ei yhtään. Esim. urheilussa on tapahtunut yleisesti ottaen lähes 50 %:n kehittyminen, mutta terapiassa ei yhtään.

Scott D. Millerin kolme kehittymisen porrasta olivat;

- 1) Tunnista lähtötilanteesi
- 2) Tunnista kehittämistarpeesi
- 3) Engage in deliberate practise (keskity erityiseen tavoitteeseen systemaattisesti)

Kliinisen työn tulokset voidaan saada näin paremmaksi, mutta sekin vaatii pitkää ja määrääikaista työtä.

Iltapäivän seminaari vaihtoehtoja oli lukuisa määrä (6). Löysin siltä tämän hetken Suomeenkin ajankohtaisesti sopivat teemat. Nämä olivat ensinnäkin, miten voin muuttaa työtä ja sen tuloksia terveyttä edistävämmäksi, ennaltaehkäiseväksi ja kuntouttavammaksi. Toiseksi miten faktat ja tieto luovat pohjan rohkeille tulevaisuuden vanhustenhuollon päätöksille.

Magnus Zingmark kertoi, että kiinnittämällä erityistä huomiota terveyttä edistävään, ennaltaehkäisevään ja kuntouttavaan työhön voidaan rahallisesti rajoitetuilla resursseilla saada paljon enemmän aikaiseksi. Kyseessä on selvä win – win tilanne, koska asiakkaat hyötyvät nopeammasta hoidosta ja siitä johtuvasta tervehtymisestä ja kustannukset samalla laskevat.

Zingmark tiivistä asian kolmeen asiaan. Ensinnäkin toiminta ja asenne korjaavasta ennaltaehkäisevään. Toiseksi toiminta ja asenne teoriasta käytäntöön ja kolmanneksi asioiden on perustuttava faktoihin ja tiedolla johtamiseen. Tällöin tutkimus johtaa pitkäaikaiseen toiminnan kehittymiseen.

Ruotsissa noin 8 % 65+ saa kotiapua (5 – 16 %). Kustannukset 80+ ovat noin 25.000 euroa/vuosi. Ajalla 2018 – 2028 yli 80-vuotiaiden määrä kasvaa 50 %. Tämä tarkoittaa, että nykyinen 500.000 kasvaa 750.000 tuhanteen. Kun tiedetään, että kustannukset ovat täysin riippuvaisia hoidon tarpeen määrästä, on helppo kysyä, onko panostaminen lopulta kustannus vai investointi. Vastaus löytyy alla olevasta taulukosta.

2.000 euroa	kevyt palvelun tarve
8.000 euroa	kohtuullinen palvelun tarve
24.000 euroa	paljon palvelun tarvetta
80.000 euroa	täysin riippuvainen toisten avusta

Pitää luoda polku proaktiivisille toiminnoille. Esimerkki erilaisista toiminnoista, joilla voidaan saada erinomainen panos – tuotos suhde. (Hälsöträff 1 – 6 ja aikainen kotikuntoutus 1 – 4)

Hälsöträff

Hembesök

Information och stöd – Skriftligt / Digitalt

Information och aktiviteter på mötesplatser

Samverkan med externa aktörer

Riskbedömning + åtgärder, hem tjänst och särskilt boende

Toinen keskiviikon iltapäivä luento koski Järfällan kuntaa ja sitä, miten ...hur blir Järfällä en seniorvänlig kommun där det är bra att bo, leva och åldras? Tulevaisuuden vanhustenhuolto ja vanhustenhuollon asiakkaat ovat moninaisempia ja uusia asioita on huomioitava.

Järfällä sai luottamushenkilöiltä poliittisen vetoimuksen, että se tekevät samoja asioita kuin muut, mutta kuitenkin eri lailla. He puhuvat Järfällän mallista, jossa he tarjoavat esim. ...Vi bjuder in till dialogcafe, enkät och workshop om seniorvänlig kommun.

He hyödyntävät myös teknillisiä ja digitaalisia mahdollisuuksia, jotta ihmiset voivat asua omassa kodissaan. Till ex. nyckelfria lås, handla mat på nätet, digital hemguide, videosamtal via TV och digital levnadsberättelse.

Järfällän mallin peruspilarit ovat seuraavat;

- Vi gör det tillsammans i socialförvaltningen
- Utförare egen regi och myndighet i samma avdelning
- Vi är påhittiga och vågar prova nytt
- Lokala samarbeten i Järfälla
- Vi är duktiga på att använda alla statbidrag

To aamuna luulin meneväni hyvissä ajoin aamiaiselle. Tällöin huomasin nopeasti, että ei kannattanut yrittää ottaa sitä aamupalaa mitä ajatteli, vaan sitä missä oli pienin jono. Kokemus toi varmuutta ja seuraavana päivänä onnistuin välttämään jonot helposti (menin ajoissa).

Torstain ohjelma alkoi vanhaan hyvään tyyliin kulttuuriohjelmalla. Yleisö otettiin vahvasti mukaan ja esitystä vaikeutettiin koko ajan. Oli numeroita, taputusta ja jalkojen töpinää. Ideana oli, että mitä vaan voi tapahtua. (Vad som helst kan hända). Luonnollisesti ohjelmaa kuului hyvää ja huonoa johtamista.

Torstain ensimmäisen luennon piti Kerstin Evelius aiheesta: Miten menemme eteenpäin mielenterveystyössä. Hän korosti kaikkien mukana oloa ja yhteistyötä kehittämistyössä. Ei se lopulta ole vaikeaa, mutta se on vaan työlästä (jobbigt). Häneltä tuli kuin luonnostaan lause, Det kostar inte mer att göra rätt än att göra fel. Hänen sanomassaan tuli monesti esille yhteistyö, joka auttaa jaksamaan. Hän kristallisoi sen seuraavasti; När du inte orkar, orkar jag för dig. Luonnollisesti hän muisti päivien yhden keskeisen sanoman eli rohkeuden. Pitää olla rohkeutta muutokseen yhteistyöllä. Pitää uskaltaa kokeilla ja sitä kautta löytää hyvät ratkaisut.

Todella mielenkiintoinen ja ajankohtaisen analyysin Ruotsin juuri pidetyistä vaaleista piti Jenny Madestam. Otsikko oli, että Vad hände och hur kan det förstås. Vaaleja voidaan hyvällä syyllä kutsua kriisivaaleiksi pandemian, sodan, bensiinin hinnan, inflaation, sähkön hinnan ja Ruotsin ampumatapahtumien vuoksi.

Kriisi tai syvä huoli on johtanut selvästi turvallisuuden hakuun, ratkaisujen löytämiseen turvallisuuden lisäämiseksi ja lisääntyvään polarisoitumiseen. Kun kysyttiin äänestäjiltä Vilken betydelse har följande frågor för ditt val av parti i riksdagsvalet i dag huomattiin oleellinen muutos aikaisemmasta. Vuosi 2018 vrt. vuosi 2022.

Skola och utbildning	- 5
Jämställdheten mellan kvinnor och män	- 6
Sociala välfärden	- 4
Energi och kärnkraft	+ 19
Försvarsfrågan	+ 8
Lag och ordning	+ 5

Sökande efter lösning – något nytt johti sekä Ruotsindemokraattien voittoon lauseella Sverige ska bli bra igen että sosiaalidemokraattien lauseella Vårt Sverige kan bättre. Polarisaatio on kasvanut voimakkaasti ja parhaiten se näkyy nainen kaupungissa vrt mies maalla ajatusmaailmassa.

Ratkaisuksi tarjottiin seuraavaa;

- Samhällen behöver politiska skillnader – men inte demonisering
- Går att förstå varandra utan att hålla med varandra
- Måste förstå den andres upplevda hot (vad är du rädd för)
- Skapa möten över värderingsgränser, lär känna varandra som människor
- Hitta gemensamma mål i stället för att konkurrera

Vad tar vi med oss från valet 2022?

- att väljarna vill ha stabilitet
- att väljarna är oroliga
- att väljarna ser världen på olika vis
- att partierna är visionlösa
- att partier kan göra stora förflyttning för egenintresset
- att SD betraktas som ett parti bland flera
- att partiledarskiftet kan vara smart

Torstain viimeinen luento koski Förändringsresa för delaktighet och värdefulla insikter för leda i förändring. Tulevaisuudessa paine palveluihin kasvaa ja asiakkaat sekä kuntalaiset haluavat olla mukana prosesseissa ja valinnoissa. Kunnilla on Ruotsissa suuri vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Suunnittelussa sosiaalitoimi otetaan mukaan turvaamaan laaja-alainen hyvinvointipolitiikka. Yhteiskunta, kunta ja yksilö muodostavat kolme tasoa, joiden on pelattava yhteen, jotta tulos olisi optimaalinen.

Effektmål

- delaktighet och engagemang
- rätt resurser på rätt ställe i rätt tid för enskilda individen
- mest nytta för brukaren

Juhlailallinen oli Messukeskuksessa torstai-iltana. Musiikki soi ja osallistujat viihtyivät. Ehkä mieleenpainuvuin osuus oli se, kun bändi lauloi ”pienen sosiaalichefin kasvutarinan” aivan pienestä lapsesta isoksi ja vahvaksi sosiaalitoimen puolestapuhujaksi ja vaikuttajaksi.

Perjantai aamuna käytiin läpi päivien antia ja pyydettiin osallistujia antamaan palautetta päivistä. Palaute pyyntö tuli nopeasti kännykkään ja palautetta sai antaa koko sosiaalijohdon päivien paketista.

Tämän jälkeen Anna Sandborg, konsultti ja entinen kunnanjohtaja, kertoi mielenkiintoisesti teemasta ammattijohtajuus vs. poliittinen johtajuus. Kuten ruotsalaisessa diskuteeraavassa kulttuurissa voidaan helposti todeta, molemmissa on puolensa.

Ruotsin opintopäivillä korostuu yhteisöllisyys ja verkostoituminen. Suomen vastaaviin päiviin verrattuna asiaohjelmaa on selvästi vähemmän. Vastaavasti on tarjolla huomattavasti enemmän kevyttä yhteenkuuluvuutta nostattavaa ohjelmaa, jolloin aikaa jää keskinäiseen verkostoitumiseen. Samalla huomiota voi kiinnittää erilaisuuden hyväksymiseen ja ennakkoluulojen aktiiviseen murtamiseen.

Ruotsin sosiaalisectori on huomattavasti vahvempi ja joissakin asioissa selvästi edellä Suomen vastaavaa. Erityisen hyödyllistä on, että huolimatta pienistä kulttuurisista eroista, Suomen ja Ruotsin pohjoismaiset ratkaisumallit ovat hyvinkin samanlaisia. Asiakkaan valinnanvapaudessa ruotsalaiset ovat edellä, mutta palveluprosessien integroimisessa suomalaiset ovat selvästi edellä (terveydenhuollon rajapinta).

Molemmissa maissa oli puutetta henkilökunnasta, erityisesti erikoisosaajista, mutta Suomen tilanne näytti henkilökunnan saatavuuden ja rekrytointien kannalta huomattavasti heikkomalta. Hyvinvointialueiden aloittaessa Suomessa puhutaan runsaasti määrärahojen riittävyydestä, jopa tulevasta alibudjetoinnista. Ruotsissa ei budjettien riittävyys näkynyt mitenkään keskusteluissa tai seminaariesityksissä.

Oli ilo ja kunnia olla Suomen sosiaalijohdon edustajana Ruotsin sosiaalijohdon päivillä.

Kokkolassa 7.12.2022

Jussi Salminen